Siirtolapuutarhat - lyhyt oppimäärä :: Allotments - a short history

by Simo Haanpää

Siirtolapuutarha - kiinteä osa kaupunkia

Siirtolapuutarha on osa kaupunkia. Sen tarkoitus ei tarjoa vastakohtaa kivikaupungille, vaan tuo uuden ulottuvuuden kaupungissa elämiseen. Siirtolapuutarhat ovat alusta asti täydentäneet kaupunkiasumisen hyviä puolia antamalla mahdollisuuden fyysiseen työhön ja hyödylliseen vapaa-ajan viettoon. Raittiista ilmasta voi nauttia myös kaupungissa.

Jo siirtolapuutarhojen säntillisestä muodosta näkyy, että ajatuksena ei ole ollut luonnon tuominen kaupunkiin; siirtolapuutarha on yksi kaupunkipuistojen tyyppi. Hyötykasvit eivät kuitenkaan lyhyitä ajanjaksoja lukuun ottamatta olleet siirtolapuutarhojen ainoita kasveja. Puutarhojen ohjeistuksen mukaan kutakin kasvia sai viljellä vain kolmanneksella maa-alasta, ja alusta asti myös kukkien tuoma virkistysarvo nähtiin tärkeänä. Näin siirtolapuutarhojen yleisilme säilyi elävänä. Puutarhojen näennäisen monimuotoisuuden taakse kätkeytyi järjestys; mökki, hedelmäpuut, marjapensaat, hyötykasvit ja kukkaistutukset muodostivat hyvin määritellyn kokonaisuuden.

Viljelyä yksin ja yhdessä

Kaupungistuminen ja teollisen työn muutos 20- ja 30-luvuilla muuttivat myös kaupunkilaisten elämäntapoja. Vapaa-ajan lisääntyminen lyhenevän työviikon myötä synnytti luonnollisesti myös vapaa-ajan käytön ongelman. Elämä työläiskaupunginosissa yksitoikkoista. Huoli työväestön hyvinvoinnista ja pääsystä kohtuuhinnalla raittiiseen ulkoilmaan oli keskeinen motivaatio puutarhojen perustamiselle. Siirtolapuutarhat olivat yksi yritys elävöittää kivikaupunkia ja tarjota kaikenikäisille mielekästä tekemistä vapaa-ajalle. Niiden rinnalla kaupunkeihin alettiin suunnitella muun muassa puistoja ja lasten leikkipaikkoja. Leikkipaikat ja hiekkakentät ovat tärkeä osa myös siirtolapuutarhoja.

Yhteiset tilat korostavat yhteisöllisyyttä, joka on tärkeä osa puutarhoja. Itse asiassa juuri yhdistystoiminta oli ensimmäisten siirtolapuutarhojen takana. Puutarhat ovat puolijulkista tilaa, jossa mökkien ja palstojen läheisyys johtaa luonnostaan kanssakäymiseen naapurin kanssa. Monelle yhteisöllisyys näyttää kuitenkin olevan vapaaehtoinen ja toivottu lisä mökkeilyyn esimerkisi lenkkisaunojen muodossa. Toisaalta mökkien sijoittelu ja palstoja jakavat pensasaidat tai marjapensaat antavat myös mahdollisuuden eristäytyä omiin oloihinsa. Kaupunkirakenteessa olevaa viheraluetta ei voikaan arvottaa kesämökin kriteereillä.

Sijainti on keskeinen tekijä siirtolapuutarhojen suosiolle. Puutarhojen sijainti lähellä asutusta mahdollisti jo perustamisen aikaan palstalla piipahtamisen vaikka päivittäin töiden jälkeen. Vaikka puutarhat rakennettiin kaupunkien laidoille, saavutettavuus mieluiten raitiovaunulla oli jo ensimmäisten puutarhojen sijoittelun ohjenuora. Tämä otettiin huomioon jo ensimmäisten puutarhojen, Ruskeasuon, Malmin ja Kumpulan kohdalla. Vähitellen siirtolapuutarhat jäivät saarekkeiksi kaupunkirakenteen sisään. näin puutarhat ovat yhä useammalle kävely- tai pyörämatkan päässä.

Siirtolapuutarhalla on valoisa tulevaisuus

Siirtolapuutarhojen hyväksymistä helpotti osaltaan sotien välisen ja jälkeisen ajan elintarvikepula, jonka myötä myös kaupunkien maa-ala otettiin mahdollisuuksien mukaan viljelymaaksi. Viime vuosisadan alkupuolella rakennetut ensimmäiset palstat toivat monelle kaupunkilaiselle hyvän ravinnonlisän. Tuotteilla oli myös kysyntää, joko siirtolapuutarhojen omien markkinoiden kautta tai viljelijöiden suoraan palstoilta myymänä.

Lähi- ja luomuruuan arvostuksen kasvu voisi olla yksi tekijä, joka jälleen nostaa siirtolapuutarhojen arvoa kaupunkilaisten silmissä. Ruuan laadusta halutaan myös olla entistä varmempia, ja omin käsin kasvatetut vihannekset vastaavat tähän tarpeeseen. Kolmas siirtolapuutarhoja tukeva tekijä on varmasti lisääntynyt ympäristötietoisuus, jonka myötä autolla liikkumista myös kesämökille pyritään vähentämään. Siirtolapuutarha tarjoaa monia kesämökkien hyviä puolia raitiovaunumatkan päässä. Kenties myös vapaa-ajalle annetun arvon lisääntyminen lisää kiinnostusta mökkiin, jolla voi ruuhkat sivuuttaen piipahtaa vaikka jokaisena lyhyen kesän iltana.

Lähteenä Laurila, Ulla-Maija (2008). Vapaahetkien kuluksi. Siirtolapuutarhat maailmansotien välisen ajan Helsingissä. Helsingin kaupunginmuseon tutkimuksia ja raportteja 1/2008 ja Siivonen, Mirja-Riitta, Pirkko Salonen ja Tuija Kuchka (1999). Siirtolapuutarha - kaupunkilaisten paratiisi. Tammi.

.

Allotment garden - a fixed part of the city

An allotment is a part of the city. Its purpose is not to offer an alternative to the city, but to bring a new dimension into living within them. Allotments complement the good sides of urban living, by allowing an option for the physical work and a useful way to spend free-time. They prove that fresh air can also be enjoyed in the city.

Already the meticulously shaped allotments shows that the idea has not been to introduce a natural setting into the city; Allotments are one type of urban parks. Edible plants have never been the only crop, except for short periods of time. Each crop was and still is to be grown on only a third of the land area, and straight from the beginning, the added recreational value of flowers was seen as important. This general idea of allotments still remains. Gardens with the apparent diversity conceal a set configuration: a cottage, fruit trees, berry bushes, edible plants and flowers all together formed into a well-defined entity.

Private and communal gardening

Urbanization and changes in industrial work in the 20's and 30's changed the way of life of city dwellers. Increased leisure time brought by a shorter working week, of course also gave birth to a problem of how to spend recreational time. In those days, the life of the working class was monotonous. Concerns about the welfare of working people and access at affordable prices to fresh air was one of the main motivations behind the creation of gardens. Allotments were one of the ways to enliven the city and to offer people of all ages something meaningful to do on their leisure time. During this time, parks and playgrounds for children were also introduced to the city. Playgrounds and sports fields are an important part of the allotments, too.

Common areas of allotments emphasize the community aspect, which is an important part of the gardens. In fact, it was indeed public organizations that were behind the first allotments. The gardens are semi-public space, where the cottages and the proximity of plots quite naturally leads to chat with one's neighbor. For many this communal aspect is important, and takes many forms like meeting up with fellow gardeners in the shared sauna. On the other hand the cottages and hedges or berry bushes surrounding them also provide the opportunity to enjoy your own privacy.

The location of allotments is a key factor in their success. Gardens located close to residential areas have always enabled for the residents to pop by whenever they wish, even after work. Although the gardens were built on the outskirts of the city, accessibility, preferably the tram was already though of when the plans for the first gardens were drafted. This is reflected in the first gardens, Ruskeasuo and Kumpula. Gradually allotments turned into pockets in the urban fabric. This means that for even more people allotments are accessible by bike and by foot.

Allotments have a bright future

Adopting the idea of allotments was eased by the inter- and post-war food shortages. Urban land, where possible, was taken for crops. During the first half of last century, allotments contributed a great food supplement to the diet of urban dwellers. Products were also on demand from the allotments either through its own markets or sold directly from farmers, which meant that monetary income was made, too.

Appreciation of local and organic food could be a factor which again will raise the value of allotments in the eyes of city dwellers. Quality of food is also valued more than before, and vegetables grown on one's own plot with no doubt guarantee their perceived quality. The third factor supporting allotments certainly is a greater environmental awareness, whereby car usage even for trips to summer cottages is hoped to be cut down. Allotment offers many of the advantages in summer cottages a tram ride's away. Perhaps the growing value of leisure time also helps in growing interest towards allotments, where one without fear of traffic jams can pop by during the sunny evenings of our short summer.

References: Laurila, Ulla-Maija (2008). Vapaahetkien kuluksi. Siirtolapuutarhat maailmansotien välisen ajan Helsingissä. Helsingin kaupunginmuseon tutkimuksia ja raportteja 1/2008 and Siivonen, Mirja-Riitta, Pirkko Salonen and Tuija Kuchka (1999). Siirtolapuutarha - kaupunkilaisten paratiisi. Tammi.

(Simo Haanpää)